

Kalaallisut Nutsigaq: Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

Ulloq: 20.01.2025

Suliap normua: 2023 - 12564

All.nr. 24986317

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit

Allorfik Niels Hammekenip Aqq. 41

3900 Nuuk

Oqarasuaat: +299 525343

Email: allorfik@allorfik.gl

www.allorfik.gl

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik pn@nanoq.gl

cc: lich@nanoq.gl eaca@nanoq.gl

"Ukiuni arlalinni ilisimatuussutsikkut paasisat tunngavigalugit imigassaq aalakoornartortalik pillugu politikkimut innersuussutit"-nut tusarniaanermut akissuteqaat

Imigassaq Ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit tusarniaanermut akissuteqaateqarnissamut periarfissinneqaratta qujavugut. Naalakkersuisut maani nunatsinni unammilligassat imigassamut attuumassuteqartut iliuuseqarfiginiarlugit suliniuteqarnerat aamma isummatsinnik ilanngussitserusunnerat akuersaarparput.

Imigassaq Ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisoqatigiit suleqatigiissitaq aqquqtagalugu innersuussutini ineriartortinneqarnerannut peqataatinneqarnera maluginiaqquneqarpoq, tamannalu oqaaseqaatini ersersinneqarpoq.

Taamaattorli oqaaseqaatini ataasiakkaani maanna missingiummi iluarsisoqarnissaanut isumaliuteqartoqartariaqarpoq.

Nalinginnaasumik oqaaseqaatit:

Takorluugaq "inuiaqatigiit nukittuut toqqissisimasut, meeqqat inersimasullu imigassamit innarlerneqanngitsut" uummammit tapersorsorparput. Anguniagaq taanna anguniarlugu ilisimatusarnikkut tunngaveqartumik aamma aaqqissuusaanikkut iliuuseqarnissaq pingaaruteqarpoq.

Tunngaviit qulit imigassaq pillugu politikkimik ilisimatusarnikkut tunngaveqartumik, meeqqanik inuusuttunillu illersuisumik aamma innarliinerit imigassamut attuumassuteqartunik sunniuteqarluartumik iliuuseqartumik pilersitsinissamut pingaaruteqarluinnartut, Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit isumaqarput. Inuit pisinnaatitaaffiit aamma meeqqat pisinnaatitaaffiit isumaqatigiissutinut Kalaallit Nunaata ilannguffigisimasaannut tunngatillugu, suliassaqrarfiit aamma pisinnaatitaaffiit pingarnerit taakku tunngaviit aallussiffiusut, siunnersuisoqatigiinnit nalilerneqarpoq. Aammattaaq tunngaviit imigassap aamma sakkortuumik

misigisaqarnerit akornanni ataqatigiinnerannik ilanngussaqaqarnerat kiisalu oqaluttuarisaanermik paasinninneq tamakkiisumik isiginnilluni iliuuseqaqarnermut tapertaanera qitiulluinnarput.

Imigassaq pillugu politikki niuernikkut soqutigisanit pituttorneqaqngitsoq aamma innuttaasut peqqissusaat aamma inuiaqatigiinnit ataavartunik pitsaasumik angusaqaqarniarluni tunngavigalugit ineriartortinneqartoq, siunnersuisooqatigiinnit tapersersorneqarpoq.

Oqaaseqaatit aalajangersimasut:

Suliniuteqarfigisaq 1: Ajoqusernerit pitsaaliorniarlugit imigassamik aalakoornartortalimmik nakkutilliineq annertunerusoq

Imigassamik aalakoornartortalimmik kisermaassineq pisortanit pigineqartumik atulersitsineq:

Imigassamik nioqquteqarnissamut pisortanit pigineqartumik kisermaassineq, imigassamik tuniniaanerup aqunneqarnissaanut aamma innarliinernut annikinnerulersitsinissamut pitsanngorsaadini pitsaanerpaasoq isumaqarpugut. Imigassamik kisermaassinerup aamma unioqqutitsilluni tuniniaaneq pinaveersaartissinnaassavaa.

Kommunini tamani ilisimasalinnik akuersissuteqartarnermut aalajangiisartunik atuutilersitsineq

Imigassamik tuniniaanissamut akuersissutini tunniussisarnermi piukkunnarnerusumik aamma tamakkiisumik isiginnittumik tunniussisarnissaq qulakkeerniarlugu, kommunini ilisimasalinnik akuersissutini aalajangiisartunik atuutilersitsisoqarnissaanut innersuussut tapersersorparput. Ilisimasallit aalajangiisartut suliaasaqarfinnit attuumassuteqartunit sinniisoqartut, pinaveersaartitsinermut, peqqissutsimut aamma najukkami eqqarsaatigissassanut aalajangiiniarnermi pingaartinneqaqarnerunissaannut tapertaasinnaapput.

Tuniniaanermut aamma sassaalliinermut piffissat killilerneqaqarnerat

Pisiniarfinni piffissat tuniniaaffiusut killilerneqarnissaanut innersuussut, imigassamik atueriasaartarnermut aamma taamaalilluni innarliinernik annikillisisinnaasoq, Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit tapersersorneqarpoq. Sunniutaasa ataavartumik nalilersorneqartarnissaa aamma pisariaqartitsineq malillugu iluarsisarnissaq pingaaruteqarpoq. Taamaattorli sassaalliisarfinni piffissat ammasarfiusut killilerneqaqarnerata kingunerisinnaasaat ernumassuteqarfigaarput, tassa innarliisumik imigassamik atuinerup angerlarsimaffinnut meeqqat sumiiffigisaannut aamma aarlerinartunut ajortumillu sunniiffiusumut nuussinnaanerat. Taamaattorli sumiiffinni aalajangersimasuni tallimanngornikkut arfininngornikkullu nal. 01.00-mut sassaalliisarnermut piffissarititat killilerneqarnissaanik misileraanernik aallartitsisoqassappat, aamma tamanna nakkutigineqaqqinnaassappat Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit akuersaerneqarpoq.

Ukiunut killigitinneqartut 21-nut qaffanneqarnissaat

Kingusinnerusukkut imigassamik misiliisarnerup kingusinnerusukkut atornerluisunngornissamut aarlerinartumik annikillisinneqartarnera ilisimatusarnerup takutimmat, ukiunut killigitinneqartut

qaffanneqarnissaat tapersorsorparput. Inuusuttut akornanni maleruaasoqarnissaa qulakkeerniarlugu, maleruartitsineq aamma paasissutissiineq sammineqartariaqaralarput.

Nittarsaassinissamut inerteqquteqarneq

Pingaartumik inuusuttut akornanni saqqumittitsineq annikillisinniarlugu, imigassanik aalakoornartortalinnik nittarsaassisarnermut inerteqquteqarnissaaq tapersorsorparput. Paatsoornerit imaluunniit inatsimmik avaqqutaarinerit pinngitsoortinniarlugit, nittarsaassineq qanoq paasineqassanersoq ersarissunik najoqqutassaqartariaqarpoq.

Akinut periusissiat pinaveersaartitsinerit atornerat

Imigassanik aalakoornartortalinnut akikinnerpaaffissaliinissaaq siunertarlugu akinik misissuinissaaq kiisalu ukiumoortumik aningaasat naleerukkiartornerat ilutigalugu akitsuutisunik nalimmassaasoqartarnissaanik innersuussutit, Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit tapersorsorneqarpoq.

Akinut periusissiat taamaattut imigassamik atuinerit appartitsinissamut aamma malitsigisaanik peqqissutsikkut inuuniarnermullu innarliisarnernut annikillititsinissamut, suliniutini sunniuteqarluarnerpaat Nunani tamalaani misilittakkat aamma WHO-p innersuussutaasa takutippaat.

Akikinnerpaaffiliinerit pingaartumik akikilliliilluni neqerooruteqartarnernut, ingammik inuusuttunut aamma aarlerinartumik inissisimasunut immikkut sunnertissinnaasunut killiliisnaavoq, ukiumoortumillu akitsuutisunik nalimmassaasarneq imigassap piffissap ingerlanerani akikinnerulinninnissaanut qulakkeernissaaq.

Innersuussutit qulaani taakkartorneqartut atuutilersinneqarnerisigut imigassamik atuisarnermik annikillititsinnaasaaq, Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit naatsorsuutaavoq, pingaartumik enguttarneq, tamannalu politiinut, peqqinnissaqarfimmut aamma inunnik isumaginnittoqarfimmut nakuusernermut tunngasunik saaffiginnittarnerit ikilinerannik kinguneqartitsinnaavoq. Tamatuma saniatigut ajutoornermut tunngasunik napparsimasarnerit, kinguaassiuutitigut nappaatit tunillaassuuttut amerlassusaat, kissaatiginngisamik naartunerit, kinguaassiuutitigut atornerluinerit, imminut toquttut aamma imminut toqoriartut kiisalu nappaatit allat imigassartortarnermut attuumassuteqartut ikileriarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ataatsimut isigalugu taakku innuttaasut inuunerisa sivilissusaannut naatsorsuutigineqartunut annertusaagataasinnaapput, taanna ullumikkut nunanit avannarlernit agguaqatigiissillugit ukiut qulit missaannik sivilinneruvoq.

Suliniuteqarfigisaq 2: Innuttaasunut tamanut katsorsarneqarnissamik aamma ilaqutariinnik

tapersorsuinissamik periarfissaqartitsinissaaq

Katsorsarneqarnissamut aamma ilaqutariit tapersorsorneqarnissaannut periarfissat:

Nalaassimasanik kingunerlutsitsinerit aamma imigassaq pillugu katsorsarneqarnerit aamma ilaqutariinnut tapersorsuinerit sammineqarnerat akueraarput, tassami ileqqut pitsaanngitsut atugarineqarunnaarnissaannut pingaaruteqarmata.

Innersuussutini sammineqartuni sisamaasuni meeqqat ilaapput, tamannalu oqaasertaliinerni ersarittumik atuarneqarsinnaavoq. Taamaattumik innersuussut 9, "Ilaqutariinnut tamanut tapersersuineq

- pingaartumik meeqqap inuunerani ullut 1000-t siulliit", nukittorsarneqarlunilu annertusineqarnissaa pingaarteqarpoq. Maanna innersuussutip pingaarnertut ernisussioqatut aamma meeraaqerisup suliniuteqarneranut aamma sumiiffinnut aalajangersimasumik meeraaqerisoqanngitsunut aamma ernisussioqanngitsunut qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsinikkut aaqqiissutinik ukkatarinnippoq. Alloriarneq pitsaasuuvuq, kisianni ilaqutariinnut sunnertiasunut ulluni 1000-ni siullerni pisariaqartumik tapersersuineramik pilersitsinissamut naammangilaq.

Suliniummik tamakkiisumik isiginnittumik qulakkeerinninniarluni, innersuussutini isumaginninnermut suliaasaqarfik ilanngunneqassasoq Imigassaq Ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit isumaqarput, kommunit tapersersuinerunissamik neqerooruteqarnissamut periarfissaqarlutik oqartussaasuummata. Kommunini isumaginninnikkut suliaqarnermut innersuussutinik ersarissunik ilanngussinikkut annertunerisumik, suliaasaqarfiit akimorlugit ilaqutariinnut sunnertianerusunut sunniuteqarluartumik tapersersuisinnaavugut, taamaalillutalu meeqqat pitsaanerisumik illersorlugit.

Suliniuteqarfigisaq 3: Ataatsimoorfiit nukittuut imigassamik aalakoornartortalimmik ilaqanngitsut

Ataatsimoorfiit nukittuut imigassamik aalakoornartortalimmik ilaqanngitsut

Ilaqutariinnut, meeqqanut inuusuttunullu imigassartaqanngitsumik sammisassanut aamma naapittarfinnut periarfissat pitsanngorsarneqarnissaannut innersuussutit Imigassamut Ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit tapersersorneqarpoq. Siunnersuisooqatigiinnit ilaqtariit pillugit isumaqatigiissutinut aamma inuusuttut ilinniarfiit imigassartorfiunngitsut pillugit siunnersuutit pitsaasumik nalilerneqarput, taakku iluutsit sinaakkutinik toqqissisimanartunik aamma meeqqat inuusuttullu peroriartorneranni imigassamut tunngatillugu avatangiisinik sunniinngitsunik pilersitseqataasinnaammata. Ataatsimoorfiit peqqinnartut imigassartaqanngitsut, siunissamut imigassamik innarlerneqarfiunngitsumut alloriarneq pingaarteqarpoq.

Suliniuteqarfik 4: Imigassaq aalakoornartortalik pillugu innuttaasunut sukumiisumik

paasissutissiineq

Paasititsiniaanerit:

Innuttaasut imigassap kingunerisinnaasai pillugit paasisaqarnissamut pisinnaatitaaffeqartut Imigassaq Ikiaroornartorlu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit isumaqataaffigineqarpoq, tassami taanna imigassamik atuineq pillugu aalajangiinernut paasissutissiinertalinnut pisariaqarmat. Paasissutissiineq pinaveersaartitsinermi qitiusumik inissisimavoq, pilersaarutillu aalajangersimasumik sammivillit ineriartortinneqarnissaat tapersersorparput. Naleqqutsitsinissaq aamma sunniuteqarluartitsinissaq qulakkeerniarlugu, najukkami susassaartut ilanngunneqarnissaat aamma kulturit aalajangersimasut sunniutaasa eqqarsaatiginissaat pingaarteqarpoq.

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit pingaartumik innersuussut 17, Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit innersuussutinik ineriartortitsisoqarnissaanut aamma ingerlatitseqqinnissamut aningaasanik qulakkeerinninnissamik kiisalu innuttaasunut imigassaq pillugu paasititsiniaasoqarnissaanik siunnersuuteqarfiusoq tulluusimaarutaavoq. Piffissami matumani aningaasanut inatsimmi siunnersuisooqatigiinnut aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuunngilaq.

Naggataarutaasumik oqaaseqaatit:

Innersuussutit saqqummiunneqartut Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiinnit pitsaasumik isigineqarpoq. Imigassaq pillugu politikkimut sunniuteqarluartumik qulakkeerinninniarluta oqaloqatigeeqqinnissamut suleqatigiinnissamullu piareersimavugut.

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiit sinnerlugit

Kathrine Kruse

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisooqatigiit allattaat